

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poștă în lăuntrul monarchiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Ori-ce inserate, se platesc pe serie șeu linia, cu litere merute garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la adouă și a trei câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul publicu. Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile poștei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariulu Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 25.

Sibiu, 25/6 Aprile 1878.

Anulu I.

Lectiune politica data nationalitatiloru.

Luptele de nationalitate se afla de mai multi ani în permanentia, în pressa, în parlamente și diete, în viața publica, în școle, chiaru și în viața privata, înca și în biserici, atât în Cis-cătu și în Transilvania, adeca în monarhia intréga. Abia 'mi veti numi vreo provincia, vreunu districtu ori comitatu, în care certe și luptele nationali se nu fia la ordinea dilei și se nu se manifeste într-unu modu șeu altulu, în o directiune șeu alta. 2½ milioane de ruteni maltratati de cătra poloni în Galiti'a, numai cătu nu se iau de capu cu acestia, ceea ce se cunósce și din veninósele atacuri ce 'si dau unii altora în senatulu imperialu. În Bohemi'a și Moravi'a lupt'a cehiloru contra nemtiloru s'a inversiunatu până intru atât, cătu înainte cu trei luni se nascu din ea și unu procesu criminalu fôrte gravu. Poporulu slovênu din Stiri'a, Carinthi'a, Carnioli'a desvólta și elu tóta resistenti'a posibilu contra atentatoru de germanizare prin școla, baserica și administratiune. Italianii din Tiroly se apara de germanismu cu energia și mai mare. În Ungari'a? Procesulu Mileticiu arată lumii magiare unu abisu fiorosu, éra de alta parte diarele din B.-Pesta ne spunu mai pe fiacare di, că slavacii, blandii slavaci, au ajunsu asia departe, cătu își manifesta pe față ferbinte dorintia de a fi aparati prin muscali. Frecarile nationali inversiunate din Croati'a sunt érași cunoscutu la tóta lumea. Se mai vorbim și de starea noastră? Dara cine nu o șcie? Se mai caramu apa în Dunare?

Face cu această stare a lucrurilor vine „Hermannstädter Zeitung“ vereinigt mit dem „Siebenbürger Boten“ și că o matróna venerabile de ani 92 (nouedeci și doi) cãti numera Bote dela nascerea sa, în Nr. 70 din a. c., dupace infruntã pe „Kronst. Ztg.“ și pe „Sieb. Deutsches Tageblatt“, cã-ci facu atâtã opozitiune ministeriului Tisza, și cã sunt conduse de ura privata, le mai imputa și lipsa de patriotismu; se întôrce apoi cãtra nationalitati și „nationalisti“, cãtra popórale nemagiare, le infrunta și pe acestea fôrte seriosu, cã-ci mai facu opozitiune înca și acumã, în faci'a acestoru pericole supreme, de care este amerintiata monarhia intréga, și prin agitatiunile loru nationali paralisédia (lahm legen) poterile monarchiei,

impedeca totuodata, că ide'a de patria comuna se nu póta prinde radecini la popóra, propaga pessimulu fôrte intensivu și apesatoriu cu greutate de plumbu, care impinge la desperatiune de viitoriu; în fine Bote se întôrce și cãtra reprezentanti pressu, pe cari invita, că se 'si inpuna tacere și se nu mai agitatie etc. etc.

Multi voru a sci, că susu citatulu diariu este gubernamentale și că primul se din Nr. 70 e inspiratu dela locuri inalte. Se póte; noi nu scim; vedemu numai atâtã, că invetiaturile ce ni le dà elu, sunt prea frumoșe, că înse adresele la care suna, sunt cu totul eronate. Alti ómeni, alte partide și chiar alti „nationali“ sunt aceia, la cari ar fi trebuit se 'si indrepte venerabil'a matróna din Sibiu intielépt'a sa predica despre patriotismu și despre unitate monarchiei, altora se le plesnesca în față cã sententi'a poetulu „Der Oesterreicher hat ein Vaterland und hat auch Ursach es zu lieben“ a devenitu o fabula. Nu „nationalitati“ nici „nationalisti“ romani, slavi, sasi au conspiratu sub conducerea lui Martinoviciu pe la finea sec. trecut, cã se ia chiaru viața monarhului, spre a sparge mai usioru monarhia. Nu nationalisti au lucratu în anulu 1848, cã regimentele unguresci se nu se bata în Itali'a, pentru-cã cu atât mai usioru se se pérda Veneto-Lombardi'a. Nu nationalisti au datu istoriei pe 14 Aprile 1849 dio'a de proscriptiune a dinastiei. Nu nationalisti au tiesutu complotulu satanicu din 1854/5 spre a face vespere siciliene, a ucide adeca pe toti functionarii și oficiarii austriaci.*) Nu ei au formatu contra monarchiei în anulu 1859 la Itali'a legiuni armate de emigranti. Nu „nationalisti“ au propagatu mii de proclamatiuni rebelle pe la regimente, spre a le seduce la desertiune (1860). Nu nationalisti au luat dela Itali'a și Prussi'a în anulu 1866 patru milioane de franci, cã se formeze trupe de invasiune sub Kossuth, Klapka, Bethlen, Turr, cu scopu de a sparge monarhia. Nationalisti n'au facutu dualismulu. Nu ei striga de 12 ani: Unione personale și altu nimicu. Nu „nationalisti“ dicu romanilor: Déca nu ve place, duce-ti-ve draculu la Bucuresci. Nu redactorii „nationalisti“ au rol'a spurcãta de spioni asupra nationalitatiloru. Nu „nationalisti“ au pusu

*) Dupa care fusera spendiurati între alti Török, Váradi, Horváth aici în Transilvania.

vreodata pe unu episcopu românescu de politiaiu și spionu asupra celoralti arhieru, pentru-cã se irrite spiritele și se provóce scandale ne mai audite în nici-unu stat civilisatu. Nu „nationalisti“ au adusu arme și bani în tíera, nici le-au impartitu la secui cu scopu cã se dea focu tiei și se junghe din romani. În fine, nu „nationalisti“ au spartu ferestrele ministrului C. Tisza și nu ei tractédia pe acesta și pe comitele Andrassy de tradatori.

Fia de ajunsu cu atât Nu istorici. Lectorii vedu și din acestea. câte adrese a trecut „Herm. Ztg.“ cu vederea, până ce dete preste „nationalisti“. Ea invita pe acestia la „armistitiu onestu.“ Armistitiu între omu armatu cu pusca, cu revolvere, sabia, și între altulu cu manile góle, șeu celu multu cu una péna tempita de aluminiu? Dascalitura insocita de espressioni sarcastice. Se insiela amaru „Herm. Ztg.“, déca mai crede înca și astadi, cã unu metodu cã acesta ar fi în stare se aline amaratiunile sufetesce ale „nationalitatiloru.“

„Ideea de patria comuna?“ Rogamu prea frumosu pe Herm. Ztg. — Bote, cã se ne comunice și noue definitiunea exacta a ideei sale despre patri'a comuna, cã se vedemu și noi, ce intielege prin tens'a. Ministeriulu „Presse“ (organulu vechiulu ministru Lasser) se incercã deunadi, în primul se din Nr. 79 de dato 21 Martiu a. c., cã se descopere undeva „patri'a comuna“ a popóloru de sub sceptrulu Casei domnitórie Habsburg-Lotaringi'a; dara ilustrulu publicistu recunoscu în fine cu destula dorere, cã amblandu dupa „patri'a comuna“, se perdú într-unu labirintu de siese parlamentale mari, între care doue sunt mute (adeca delegatiunile) și toduodata ambulante, apoi în altulu de 18 diete provinciali de o varietate caleidoscopica, în fine dete și preste trei specii de ministeriuri, ale caroru oficie, agende, prerogative, metode, aspiratiuni sunt érași de o varietate fóra parchia.

Asia dara unde este patri'a comuna?

Biserica autonoma in statu constitutionalu.

(Urmare.)

Totu asia se facu și alegerile de parochi și de protopresbiteri — dup'a drag'a voia a matoriloru interesati. Unu casu concretu de alegere protopopésca într'o diecesa respective districtu se intemplã în tómn'a trecuta. Într'unu protopopiatu

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Inblandirea Selbateci.

O istoria romantica de H. N. Trad. de I. G. Baritiu.

Ecaterin'a cea selbateca era fiic'a cea mai mare a lui Baptista, unu nobile din Padu'a. Ea era de temperamentu fôrte nervosu și capriciosu, orgoliósu și certaretia asia, cã în Padu'a era numita Ecaterina cea selbateca. Parea fôrte neprobabile. cã se va afla vreunu fiu de nobile, care se o ia de socia, din care cauza Baptista totu amanã și purtã cu vorbe pe junii cari petiéu pe cealalta fiica a sa Bianca, cu scopu cã dóra se va afla totusi vreunulu se 'lu scape de fiia-sa cea mai mare. Si într'adeveru se și intemplã, cã se sosésca la Padu'a unu gentilomu anume Petrucio, care venise cu scopu se 'si caute o socia. Aflandu elu despre caracterulu Ecaterinei și cã este frumoșã și avuta, se decise se o ia de socia și se o inblandiésca dupa unu planu ce și 'lu facuse elu din capulu loculu și pe care cetitoriulu ilu va cunósce în decursulu acestei istorii.

Petrucio se duse deci la cas'a lui Baptista și 'i dise, cã au aflatu despre bland'a și modest'a lui féta Ecaterina și cã a venitu anume dela Verona cã se o cãra de socia. De si Baptista doria din adenculu sufletulu seu se 'si védia pe fiica-sa maritata, totusi nu se potú retiené cã se nu 'i observe, cã Ecaterin'a lui nu este nici decum asia blanda și modesta precumu o descrie elu, ci din contra este de unu temperamentu camu selbatecu. Si pentru-cã diselu lui se fia probate si prin fapte, eata cã intra în camera profesorulu de musica alu Ecaterinei, lamentandu-se cã elev'a lui 'i au spartu capulu cu mandolin'a, pentru-cã elu cutediase se 'i critice cantarea. Audiendu Petrucio despre această dise: „Acéstã probédia cã fiic'a dtale are multu curagiu. Eu o iubescu fôrte și 'mi arde ánim'a de dorintia se 'i pociu vorbi.“

Dupa-ce se invoira asupra conditiuniloru casoriei și se ficã cifr'a dotei la 20.000 galbeni, Petrucio declarã viitorulu seu socru, cã avendu fôrte multe afaceri acasa, dorese cã nunt'a se se faca chiaru în duminec'a viitóre.

Acestea regulate, veni și frumoș'a Ecaterina și Petrucio o salutã dicendu: „Buna deminéti'a Catincutio!“ Orgoliósei Ecaterina nu 'i conveni de locu această salutare laconica și simpla și respunse: „Cei ce vorbescu în presentia mea, me numescu Ecaterina“. „Minti“, 'i replicã Petrucio, „pentru-cã te chiama Catincuti'a cea selbatu, pe care eu cu invoie tatalui seu o voiu lua de socia. Catincutio draga, dá 'mi dara man'a de adio, cã eu plec la Veneti'a se 'ti aducu o toaleta frumoșã pentru dio'a cunúnei; voiu aduce și inele și cercei frumoși și multe alte lucruri dragalásie. Adio, deci, și la revedere în curendu, iubít'a mea mirésã!“

În duminec'a viitóre óspetii chiamati la nunta asteptara multu până ce se sosésca Petrucio, și Ecaterin'a plangea de necasu crediendu, cã elu numai 'si-au batutu jocu de dens'a. În fine sosi, înse fára cã se aduca nemica din tóte câte le promisese. Dupa cununia Petrucio pretestandu ce ar fi primitu unele sciri fôrte urgente, declara cã trebue se plece indata acasa, și asia nemancati elu porni la drumu cu nevasta-sa, incalcandu pe niste mártióge de cai slabi și schiopi. Dupa unu drumu lungu și obositoriu ajunsera în fine acasa. Ací de si erau asteptati cu o cina splendida, Petrucio gustandu bucatele aflã, cã ele sunt reu gatite și ordonã se le duca de pe mész. Dupa aceea candu era se se culce, pretestandu cã patulu nevastei sale este reu facutu, puse se scótia asternutulu afara și Ecaterin'a dormi în nóptea aceea nemancata pe unu fotoliu. A dou'a di se repetira acele'si scene, până ce Ecaterin'a invinsã prin fóme și prin energi'a barbatulu ei se prefacu în cea mai blanda femeia din lume.

Câteva luni dupa aceea, maritandu-sa și sor'a mai mica a Ecaterinei, ei plecarã la Padu'a spre a da visita lui Baptista. Cãtu fu de mare mirarea tuturoru

cãti cunoscusera de mai înainte pe Ecaterina și o aflara acumã cu totul schimbata.

Într'o séra venindu vorba despre femei, Petrucio factu propunere cumnatulu seu Lucentio și unu altu cunoscutu alu casei Hortensio, se 'si puna sociile la proba, cã se védia care din ele este mai supusa și mai ascultatóre. Ei pusera remasiagu, ca se castige acela, a carui socia va veni indata ce va fi chiamata la barbatulu seu. Remasiagulu se și executã: Lucentio tramise cã se chame pe soci'a lui la sine, înse pucinu dupa aceea servitoriulu se întôrce cu respunsulu: cã domna-sa are de lucru și cã nu póte se via. Apoi tramise și Hortensio dupa soci'a lui și servitoriulu se întôrce cu respunsulu: „cã domna-sa temendu-se de vre-o dracia, nu vrea se via, ci se poftésca dumnélui până la densa, déca 'i place.“ Acuma sósi rendulu lui Petrucio, care dise servitoriulu: Du-te și spune socii mele, cã 'i poruncescu se via indata la mine. Societatea de abea avú tempu se 'si dica sióptindu, cã din toti trei nu va castiga nici unulu remasiagulu, candu eata cã soci'a lui Petrucio sosese și 'lu intréba cu blandetie cã ce poftesce?

Atunci societatea intréga aplaudã pe Petrucio și betranulu Baptista plinu de bucuria promise, cã 'i va mai adaoge la dote inca 20000 galbeni, cã și candu aru avea se mai marite o féta.

Asia, prin intieptiunea barbatulu seu Ecaterin'a cea selbateca ajunse a fi inca odata renumita cã soci'a cea mai ascultatóre și supusa din Padua intréga.

— Famosulu principe de Talleyrand se aflã pe patulu mortiei incungiaratu de o multime de medici.

„Incercati“, printiule, „se tusíti șeu se fluierati!“ 'i dise mediculu seu de casa. „Eu nu pociu tusi, și de a fluiera ve rogu se me dispensati, pentru cã se nu se dica, savantii mei domni, cã la finea comediei v'amu fluieratu, cumu ati și meritatu! Adio!“ și dupa aceea muri.

vacantu funcționea de mai multi ani ca administratoru denumitu de consistoriu, unulu dintre cei mai inteligenti, zelosi si pe terenulu bisericescu binemeritatu preotu si de 21 ani vicariu protopopescu. Poporulu, preotimea si invetiatorimea erau foarte indultiti cu portarea cea in tota privintia corespunditoria sublimi chiamari preotiesci, si n'au aretatu nici candu semne de nemultiamire, n'au datu ansa nici auctoritatii de asemenea in decursulu activitatii lui. De odata afla si poporulu si respectivulu parochu-administratoru protopopescu, ca consistoriulu publica concursu pentru deplinirea postulu vacantu; dar acesta nici pre poporu nici pre respectivulu nu ilu supara, ca-ci sciindu bine, cumca altu ori-care individu nu pote fi mai bunu, mai calificatu si bine meritatu concurentu, — saluta dispositiunea consistoriala. Se insinua doi competenti, unulu, vicariulu si respective administratorulu protopopescu actuale, omu cu pregatiri superioare, in servitiu preotiescu indelungatu, pentru care fu distinsu ca asesoru consistorialu, inspectoru de scole si deputatu la sinodele eparchiali; omu de exemplu premergetoriu alu portarii morale, onestu, blandu, umanu si placutu la micu si mare in totu tractulu. Alu doile competente rivale alu densulu, favoritu alu consistoriului, unu preotu teneru abia de pucini ani in servitiu, inse ginerele celui mai avutu si cu influintia cetatianu si totu-odata si asesoru la consistoriu.

Si ce se intempla? Consistoriulu defige terminu de alegere, denumesce comisariu ca s'o conduca; se intrunescu reprezentantii poporului, adeca membrii in sinodu protopresbiterialu (§§ 51, 52 si 53 Stat. Org.) si dintre cei doi candidati, majoritatea alege pre vicariulu si administratorulu protopopescu de pana acumu; er rivalulu dinselui si favoritul consistoriului abia capeta cateva voturi. Ei, dar' consistoriulu compusu mai totu de membri, omeni tineru coetani, conscolari si intimi amici ai lui, — n'are grigea de rezultatulu alegerei basatu pe legea positiva si vointi'a libera a reprezentantiloru poporului din tractu, ca-ci elu afla pre celu mai tineru in servitiu intratu in cleru ca preotu abia ieri-alalta-ieri cu mai putiene voturi, de barbatu mai binemeritatu pe terenulu bisericescu, pre care apoi ilu denumesce, preferindu-lu celui incaruntitu in servitiu bisericescu!

Asia se practica la noi dreptulu electoralu in biserica autonoma. Dara apoi cate anomalii nu se comitu si la alegerile de deputati congressuali si sinodali. Spre ilustrare, ajunge a memora numai unu casu concretu, unde la o alegere de deputatu congressualu intemplata de curendu, — pe langa alte multe neindreatiri, se facu si aceea: ca intr'o comuna mare fiindu anunctu sinodu parochialu pentru alegere de deputatu congressualu, protopopulu sondandu aplecarile crestiniloru alegatori ce erau presenti in biserica in numeru aproape la 200, si simtindu ca ei nu voru se alaga pre care'lu voia si recomandau elu, nu tienu alegere de deputatu congressualu, pentru care elu convocase sinodulu, ci alegerea de capelanu, despre carea nici vorba n'a fostu; prin urmare acea comuna bisericesca — dar' si altele — nu voru fi reprezentate in congressu. Protestu s'a facutu in contr'a acestei anomalii; inse comisariulu consistorialu la scrutiniu ilu respinse simplu!

Alesulu deputatu congressualu este unu barbatu inteligentu bine cunoscutu si meritatu pentru natine si biserica, si nime sub sorne nu pote ave ceva esceptiune in contr'a densulu, ma elu fu recomandat chiaru de cei mai adorati matadori si factori in trebile nostre bisericesci; dar' tocmai de aceea trebuie se condamnemu procederea ce s'a urmatu la actulu alegerei densulu, si cu atatu mai vertosu, cu catu deca se facu si permitu asemeni anomalii electorali pe cari le trecemu cu vederea din respectu catre persona aleasa si considerata astadi de a noastra, — la alta ocaziune, asemenea anomalii prea usioru se voru practica — dreptu casu de precedentie — pentru reesirea unei alte persoane, carea nici-decumu nu ne-ar conveni si nici o amu vedebucuros reprezentandu poporulu in congressu!

Ni este inca in memoria si unu casu de autonoma anomalie dela unu sinodu eparchialu. Congressulu nationalu-bisericescu constituente dela 1868 proiectase Stat. org., dupa care si asesorii consistoriali mireni era se fia ales pe vietia ca si cei preotiesci. Gubernulu inse a propusu locului preainaltu si acela a modificatu aliniatulu ce se cuprindea in textulu originalu alu Stat. org. votatu de congressu, intr' acolo, ca asesorii consistoriali mireni se alegu numai pe durat'a unui periodu sinodalu de trei ani. In contr'a acestei modificari restringetorie, congressulu a reprezentatu, respective remonstratu la locul competentu; de unde inse nici pana astadi,

— deja de diece ani — n'a mai urmatu rezolvirea cestiunei.

La primul sinodu eparchialu intrunitu, periodulu de trei ani 1870—1873 se alesera corporatiunile, adeca se alesera membrii preotiesci si mirenesci ai consistorieloru — se intielege conformu §-lui modificatu din Stat. org. — pentru-ca speramu cu totii, cumca reprezentatiunea congressului va obtiene prea inalt'a rezolvire favorabila. Dar' espirandu acestu primu periodu, si in Aprile 1873 intrundu-se sinodulu pentru alu doile periodu 1873—1876, acelu sinodu, tienendu contu si de votulu congressului si de alu gubernului — care nici pana atunci nu rezolvise reprezentatiunea congressului — a procesu foarte corectu candu a declarat de realesi pre toti asesorii mireni dela consistoriele concernenti, nealterandu prin acesta procedere nici votulu congressului, si nepreocupandu nici modificarea pendinte de regimulu statului.

Ei, dar' espira si acestu alu doilea periodu, fara ca la reprezentatiunea congressului se fia urmatu de siese ani asteptat'a rezolvire a causei pendinte din partea gubernului! Intr' aceea se intemplara stramutari in gubernarea si conducerea eparchiei, adeca se schimbara arhieriei, si prin urmare se stramutara si omeni cu impregiurările; ca-ci espirandu periodulu alu doilea alu sinodului si acesta intrundu-se erasi in Aprile 1876 pe alu treilea periodu 1876—1879, se metamorfosa in alta fisonomia si in alte intentiuni, de si — cu pucina esceptiune — membrii aceluasi sinodu erau mai toti cei din perioadele espirate, dar se sfasiara in partide.

O partida a acestui sinodu apoi nu mai voi se scia de principiulu stabilitatii asesoriloru consistoriali mireni enunctu de congressu, nici de procederea sinodeloru precedenti. Si pentru-ce n'a voitu se scia? Pentru-ca ave se trantescă, se elimineze pre cutare asesoru A., ca se bage in consistoriu pre altu cutare B. mai placutu partisaniloru, seu mai bine disu, neplacutu celoru competenti de a judeca pre omu dupa portarea si calificatiunea sa.

Partid'a acest'a se gera de radicala, carea respectea legea asia, precumu a modificat'o inaltulu gubernu; sub acesta mantea si cu acesta arma i succese a paralisat pre ceea-lalta partida, carea se frementat indesiertu a capacitat pre cei preocupati de interese personali si a'i induplecat ca se remana consecenti votulu sinodale din ceea doue perioade precedenti, se nu le compromita procederea corecta si se-se blamedie ei insii; er in catu pentru unele persoane, deca are veri-cine date grave de invinuri, se le descopere, ca apoi respectivele persoane se se pedepsesca si delature in calea disciplinara.

Dar de unde se pota strabate la anim'a moritoriulu peccatosu efectulu capacitarii, fia catu de limpede si chiara ca lumin'a soarelui, si catu de logica! Interesulu particularismului si alu personalitatii, ur'a si isband'a reutatioasa nu lasa animele inelitate negre, de a se spela de asemenea pofte. Si ce fu rezultatulu? Acela, ca partid'a carea tienel principiulu dreptatii, consecenta acestui principiu si precedentieloru, — se retrase pasiva; er partid'a pretinsa radicala, regeneratoria si respectatoria de lege modificata, remaindu tare ca fierulu si activa, dede de a rostogol'a precedentieloru, restaura de nou consistoriulu dupa placu, si prin acestu actu generosu isi satisfac poftel de a lua panea din gur'a unor'a vechi in servitiu bisericescu si a o da altoru sateliti ai sei. Poftimu apoi autonomia si liberalismu la noi in cas'a Domnului!

Se ne miramu apoi, candu vedemu facundu-se si mai cu corne de aceste la corporatiunile si organele inferioare, la alegeri de invetiatori, capelani, parochi, si protopopi?

Se ne suparamu, candu poporulu contribuitoriu la sustinerea bisericii si a institutiuniloru ei autonome liberali, le vede, cunoce si simte tote cate se facu, ma le si judeca, precumu se facu dupa meritu? Si cumu le judeca? O scimu din esperientia, o sciu cei ce le facu si nu pregeta a le face. Cate casuri n'au obvenitu, candu poporulu convinsu despre tote, nu mai are nici incredere nici voia; apoi in cate locuri s'au intemplatu, ca poporulu nacagitu, din neincredere a lucratu in contr'a legeri, facindu resistenta organeloru bisericesci mai vertosu la ocaziunile alegeriloru de fecie bisericesci asia, in catu autoritatile bisericesci erau silite a cere brachiu la executarea dispositiuniloru oficiali.

Indolenti'a si indiferentismulu poporului nostru ce se manifesta totu mai pregnantu atatu facia de afacerile politice nationali, catu mai cu sema de ceea bisericesci si scolare, provine numai si numai dela anomaliele ce se comitu la vederea si convingerea aceluasi. Cine pote nega acestu tristu si necontestabile adeveru?

Premiendu tote aceste in modu obiectivu, fara de a numi locurile unde s'au intemplatu, si persoanele cari au facutu aceste, regretamu ca se facu si la noi in biserica autonoma totu asemenea, cumu se facu abusuri si neindreatiri la tote miscamintele electorali pe terenulu politicu in statulu nostru constitutionalu.

Consecenti'a logica este, ca pana candu ai nostri voru continua totu asia a rivalisa in anomalii cu adversarii nostri politici, — nu au cuventu justificabilu de a se vaiera, de a lamenta si condamna, ca la alegeri de amploati municipali si comunali, precumu si la ceea de deputati dietali se comitu fara-delegi, abusuri, asupri cu de a-valm'a; n'avemu cuventu de a infera pre asupritorii politici ca ni demoralisera si teroriseră poporulu si cate multe de tote, cari noi insine le facemu in sferele activitatii si pe terenele nostre pure nationali-bisericesci.

Facundu asia, adversarii nostri forte usioru si logicu ni-ar pot dice francu: „Ce totu lamentati, cartiti si inferati, ca-ci nici voi nu faceti mai bine!“ Firesce ca nu ni-amu pote scusa si nu li-amu pote reflecta altcumu, decatu: „Asia este, dar' voi ni-ati dedatu si constrinsu a face astfelu“. Inse ori-cumu este, dar' asia nu e bine, nu e consultu nici frumosu se facemu, ca-ci posteritatea ne va judeca si condamna faptele bune ori rele, dupa meritu!

Referintele bisericii autonome intr'unu statulu constitutionalu sunt, — seu celu pucinu aru trebui se fie identice cu ale statului, in catu privescu adeca bunastarea si fericirea poporaloru. Biserica are sacr'a si sublim'a chiamare a cultivat prin miulocce morali si spirituali crestini evlaviosi cu frica lui D-dieu, cari se fia fii adevirati si fideli ai patriei, cetatieni buni ai statului.

Acest'a inse numai atunci se pote spera si ajunge, deca regimulu statului constitutionalu invescutu cu potestate esecutiva si dispunatoriu de miulocce materiali contribuite er numai din sudorea poporului de diferite nationalitati si confesii, — in proportiuni egale spriginesc reciprocu si chiaru in propriulu seu interesu — biserica autonoma in generalu, er in specialu spriginesc autoritatile intru realisarea institutiuniloru de cultura si invetiamentu publicu.

Se aruncamu inse o scurta reprivire la trecutu si se ni examinamu actualitatea, si vomu constat cu dorere, ca dieu precumu sunt progresese si folosele tierii pe terenulu politicu in statulu constitutionalu, tocmai asia sunt de neimbucuratorie avantajele bisericii nostre autonome. Si unde jace causa, deca nu chiaru in acea consecintia logica, ca intr'unu statulu constitutionalu reu gubernatu nici cetatieni ca atari, dar nici ca crestini ai „bisericii autonome“ nu se potu fericii.

Deca ori-cine, si mai vertosu academicii progresisti cu doctrinele loru teoretice ni-aru reflecta, ca espunerile nostre sunt recriminari pesimiste, nequalificabile si nefundate, noi conformu esperientieloru facute din vietia practica i avisamu se studieze mai adencu, se aprofundeze mai bine, respective se faca experimentari si praca din legile ce ni le-a datu legislatiunea tierii si anume: din Art. XXXVIII dela anulu 1868 despre instructiunea publica, apoi cea referitoria la pensionarea invetiatoriloru nostri confessionali, precumu si alte dispositiuni ale regimului, cari nu numai ca stau in contrastu diametralu cu spiritulu liberalismului si cu posibilitatea de a face progrese, ci din contra, sunt daunose si periculoase pentru interesele culturali, pre cari biserica noastra autonoma e chiamata a le promovaa, sustiene si apera din respotieri.

Se pote ore cugeta progresu moralu si culturalu fara spriginu si ajutoriu materialu? Si intinde-ne ore noue statulu constitutionalu spriginulu si ajutoriulu ecuitabilu si necesariu spre a ni pote sustiene biserica autonoma, educatoria si cultivatoria de crestini adevirati si cetatieni buni? Respunsulu celu mai bunu ilu aflamu in spiritulu genuinu alu legeri de instructiunea publica mentionata mai susu, dar' ilu areta esperintiele de tote dilele ce le facemu din procederea organeloru regimului facia de scolele nostre confesionali, prin mesurile ceea mai drastice, aplicate contra invetiatoriloru nostri persecutati pentru folosirea de carti scolastice dificultate si confiscate, apoi pentru impunerea obligamentulu de a contribui la fondulu de pensiune invetiatorescu, creatu de regimu fara consideratiune la caracterulu scolei, careia i servescu invetiatorii!

Caracteristica este apoi acea reflexiune din partea organeloru regimului nostru de statulu constitutionalu, candu adeca si decate-ori autoritatile bisericii nostre autonome se afla necesitate, si in-

mnate in ori-ce privintia a reclamă intrevinerea
riginitoria a aceluor organe esecutatorie ale re-
nului, ele totu-deaun'a ni-lu denega sub pretextu,
avemu „*autonomia bisericesca*“!

De alta parte apoi asuprescu poporul si-lu
escu se satisfac conditiunilor legii, ca-ci la din
ntre 'i inchide scol'a, o dechiara si preface —
intielege — er pe greomentulu poporului con-
ntribuentu, de comunalu, la care apoi aplica si
vetiatori straini, adeca nenationali si neconfesionali,
alificati si chiamati a stinge simtiulu nationalu si
estinescu din fragedele animi ale eleviloru, adeca
a'i magiarisá — séu dupa mistificatori'a istoria
lui „Hunfalvy“ a'i remagiarisá, ca-ci suntu
reeii unui poporu respective fii parintiloru fosti
linióra dupa adeverat'a loru origine magiari, inse
omanisati, séu cumu se exprima elu in limb'a
„*oláhosodott magyarok*“. Cine se in-
biesce, citésca criticale istoriografice ale dinsului
ale altoru mai multi propagandisti de calibrulu lui.

Acésta este icon'a fidela a situatiunei nóstre
politice in statu constitutionalu si a calamitatiloru
óstre confesionali in biserica autonoma, carea nici
andu nu va progresá, pre cātu timpu nu ne vomu
ucurá de o positiune mai egalu indreptatita in
ietí'a politica si cu unu cuventu, pre cātu timpu
a mai durá sistem'a de regimu actualu, cu care
ici poporul magiaru nu este multiamitu. Candu
data statulu séu regimulu va fi mai de dómne-
juta, adeca: adeveratu constitutionalu,
reptu si liberalu, atunci de siguru si biserica
óstra se va poté manifestá de autonoma, — altcumu
óte suntu ilusorie!

Reasumandu tóte aceste calamitati, ce resulta
a fine? Acea trista esperientia si acelu dorerosu
deveru: ca in statulu nostru constitutionalu,
egislatiunea in parlamentu — care costa miliónu —
ace legi ca se le aplice sinistru, interpreteze falsu
i esecute violentu gubernulu, er in biserica nóstra
autonoma corporatiunile, sínódele si congresele
— cari er costa bani enormi, — discuta si con-
cludu lucruri fórte bune si folositorie, pe cari inse
autoritatile le esecuta camu ca si gubernulu. Ma-
gariii se provóca la fericitulu Deák, ca le-a esoperatu
restaurarea constitutiunei. Ai nostri pórtu in gura
totu pre repausatulu nemoritoriu Andreiu, care
ni-a reinviatu Metropolia nationala si es-
operatu autonomi'a bisericeii. — Si cumu stamu cu
umbele? Li-amu spusu fidelu si francu.

„Patriotulu romanu ortodoxu“.

Transilvania.

Fomete. Unde? Aici, in acésta tíera orfana
si intreitu nefericita. Chiaru diarielor gubernu-
mentale unguresci le cauta se spuna ceea ce nu
mai potu ascunde, ca in câteva comitate poporul
ajunse la lipsa estrema. Ati vedíutu (Nr. 24), ca
din vreo 600 fetiori ai unei parti din com. Bi-
hariei rupti de fóme, prin urmare debilitati, abia
17 insi se aflara buni de inolatu la óste! Dara
calamitatea este multu mai mare in comitatele cen-
trali ale Transilvaniei. „Haladás“ din Turda, foi'a
ministrului Trefort, care in érn'a trecuta sta se ia
pe popii si protopopii romanesci la góna, ca-ci nu
facu mai iute scóle ca palaturile, ci le lasa de
cotetie, in Nr. 27 din 3 Aprile vine si marturis-
sesce, ca locuitorii din diumetatea comitatului
Turdeii nu mai au nici macaru de câte o mamaliga.
Si fiindu-cà cea mai mare parte din comitatu este
locuita de romani, se intielege de sine, ca romanii
sunt cei batuti de D-dieu, ca pruncii loru saru pe
pareti de fóme. Se spune ca ministrulu de finantie
s'a vedíutu necesitatu a sista executiunile in câteva
comune suferitorie de fómete, si ca comitetulu ad-
ministrativu (consiliulu municipale) a cerutu, ca
ministrulu se intinda acea favóre preste mai multe
comune lovite de fómete. In acelasu timpu mi-
nistrulu de interne ar fi tramisu mai multe mii de
florini, parte spre a da comunelor imprumutu,
parte se dea si de pomana.

Dara mai sciti una? Totu „Haladás“ ne
mai dá se pricepemu, ca chiaru in acelea tienuturi
lovite de fómete se afla destule granarie mari, pline
de cerealii, din care inse nu s'au datu pana acumu
nici-unu graunte de pomana, pentru-cà cei avuti
dicu: Se ajute gubernulu. O mie de noróce,
cumu tiene si „Haladás“, ca incepe a se desprí-
mavera. Da dieu asia; ca apoi, precumu in anul
1817 dupa fómetea cea mare, asia si estimpu pana
la secerisíu, femeile si pruncii voru incepe se adune
urdici tenere, podbealu teneru, mai tardioru loboda,
scíru, limb'a boulu, foi de curechiu, apoi prune si
mere verdi si alte plante, spre a le ferbe si a'si
alina fómee cumplita, pe langa mamaliga facuta
pe 1/2 din farina buna, era pe alta 1/2 din coceni

macinati. Adeca curatu ca in Bosni'a si Hertie-
govin'a, ca-ci Dómne, cumu mai semena comitatele
Transilvaniei cu districtele Bosniei considerate din
orice punctu-de vedere vei vrea. Tocma pentru
aceea voindu a judeca ori-cine starea acestei tieri,
este datoriu se caute causele nefericirei sale multu
mai afundu si mai departe, in trecutu, in legile ei,
in relatiunile nationali si confesionali, in natur'a
si calitatile celoru trei rasse privilegiate, in urele
cumplite nationali, in barbari'a asiatica remasa de
mostenire si inradecinata din secolu, din periodulu
turcescu.

La situatiune dupa trei dile.

In mani'a toturor faimelor respandite prin tele-
grame venite de trei dile incóce, nu se scie nimicu mai multu
positivu despre ulterioara desvoltare a evenimentelor
din orientu si occidentu. Cu scirile telegrafice se facu
acumu, ca si totu-deuna de unu anu incóce, abusuri
scandalóse si chiaru revoltátore. Tóte diariere serióse
recunosc acestu mare reu si cerca a se aperá de atátea
sciri scornite. Petrecerea de cinci dile a generalulu
Ignatieff in Vien'a urmata imediatu de a dlui Brateanu, a
datu ocaziune la multime de scornituri. Din partea
nóstra in tóte acele nu aflamu altu sembure, de cātu,
ca trupele rusesci stringu totu mai tare cerculu lor
impregiurulu Constantinopolei, si ca, precumu observa-
seramu in Nr. trecutu, unu micu incidentu póte se
aduca pe anglíi si muscali in conflicte sangeróse. Ací
in monarchia au remasu fórte pucini, cari se mai créda
in pace, dar cu atátu sunt mai multi aceia, cari dorescu
sustienerea ei. Numai partid'a lui „Pesti Napló“ insiste
cu tóta cerbicia, ca monarchulu nostru se intre cātu
mai curendu in confederatiune cu Britani'a si se plece
asupra Rusiei, ca-ci de ne se va intemplá acést'a, preste
pucine septemani trupele rusesci voru inudá Galiti'a si
Transilvani'a. „P. N.“ in primul se din 3 aprile se
aréta asiá convinsu despre acésta eventualitate, ca si
cumu ar avé in mana tóte planurile din viitoriu ale
Rusiei.

Din tóta tienut'a si activitatea pressei magiare se
vede curatu si luminatu, ca ea nu volesce cu nici unu
pretiu emanciparea popóraloru cristiane din Turci'a
européna, nici chiaru in casulu acela, candu influenti'a
Rusiei ar fi neutralisata, séu chiaru nimicita cu totul
prin poteriile intregi Europe in Turci'a européna. De
aceea diariere magiare spunu pe facia, ca voiescu resta-
bilirea domniei turcesci preste totu.

Din laintrulu monarchiei avemu se inregistrám
asta-data numai unu casu, care nóue ni se pare de mare
importantia. De câteva septemani se citea in diariere
germane, ca in fine poporul boemu (cehii) ar fi fórte
aplecati a renuntia la resistanti'a passiva, pe care o
continua de 15 ani, si ca aru fi decisi a tramite
deputati la senatulu imperialu, dela care au absentatu
pana acumu cu tóta perseveranti'a. Éta inse, ca cu
finea lumii trecute cetiramu, despre o parte declaratiunea
solemna a lui Dr. F. L. Rieger in numele partidei sale,
publicata in „Politik“, de alt'a a lui Dr. K. Sladkowsky,
esita in „Narodni Listy“, ambii in numele partideloru,
prin care facu cunoscutu, ca cehii sunt decisi a perse-
verá in resistantia passiva pana atunci, pana candu
monarchi'a se va reorganísá in sensulu diplomei impe-
rateresci din 20 oct. 1860, combinata cu prea inaltulu
rescriptu din 1871, prin urmare pana candu nu se va
delaturá sistem'a dualistica.

Respunsuri date in cestiunea Basarabiei.

In nr. precedente relevandu si noi pre scurtu
insulele publicate asupra romaniloru in „P. Lloyd“
din caus'a Basarabiei, constataramu intre altele, ca
diarie de mare autoritate vinu ne-rogate de nici
unu romanu, ca se infrunte si se demintia pe „Lld.“
cu tóta poterea adeverului. De atunci incóce ne
surprinse in modu fórte placutu unu respunsu scrisu
in cunoscintia de cauza, cu multa logica si demni-
tate de cãtra unu romanu din B.-Pest'a, publicatu
in ambele foi principali din capital'a Ungariei, adeca
„Pesti Napló“, si „Pester Lloyd“ din 2 Aprile.
Asia d. redactoru alu diariulu „P. L.“ se tienù de
promissiuninea data, publicandu intempinarea ro-
manésca, avù inse maliti'a, ca imediatu, sub arti-
colulu romanescu, se reproduce dupa „Journal de
St. Petersburg“ sofisme, cu care lumea officiósa
russésca respunde in cinci puncte la memorandumulu
dlui Cogalniceanu comunicatu din 19 Martiu pu-
teriloru europene in cestiunea Basarabiei.

De altmintrea cestiunea Basarabiei a si intratu
intr'unu altu stadiu, care se póte dice favorabile pentru
Romani'a; ca-ci dupa scirile noue positive potemu afirmá
si noi, ca chiaru inainte de mergerea d. Brateanu
la Vien'a, noulu ministru de esterne alu Britaniei
in depesi'a sa indreptata cãtra cabinete pune si
luarea Basarabiei prin Russi intre conditiunile pe
care Britani'a este decisa a le respinge. Totu-odata
diariere din Vien'a, comentandu misiunea dlui Bra-
teanu, sustienu ca cabinetulu de acolo ar fi decla-
ratu totu in sensulu Angliei cestiunea Basarabiei
de cestiune europeana, destinata a se pertractá si
decide intr'unu congressu.

In ori-ce casu, tocma se nu se tiena nici unu
congressu, cestiunea Basarabiei, aruncata de russi
pe terenulu istoricu, mai curendu séu mai tardiu,
va fi tractata, acuma séu dupa unu altu resbelu, si

din acestu punctu de vedere. Din acésta cauza
auctorulu intempinerei din „P. N.“ si „P. L.“
pune temeiu pe ventilarea cestiunei cu istori'a in
mana, si promite numiteloru diarie o dissertatiune
istorica.

Éta ca o avemu si pe acea sub ochii nostri,
publicata in diariulu „Timpulu“ din Bucuresci, in-
cependu de la Nr. 49—55 in cinci articlii, in cari
se vedu urmele numeróseloru documente, copriuse
in collectiunea celui mai renumitu istoriografu alu
Romaniei, adeca d. Hasdeu, si nu ne indoimu, ca
déca russii voru continua lupt'a pe terenulu puru
istoricu cu romanii, au se o piérdia de siguru.

Articolii susu citati din „Timpulu“ se repro-
ducu in „Romani'a libera“ din Bucuresci si in „Te-
legrafulu romanu“ din Sibiu. Remane numai,
ca se se afle romani cunoscatori de limbele ger-
mana si magiara, spre a le traduce si publicá.
Intr'aceea cestiunea romana preste totu si a
Basarabiei in specie se discuta si apera totu-
odata in unele diarie mari din Parisu, ad. in
un'a din limbele universali, in cele nemtiesci din
Berolinu, in „Times“, „Standard“, „Observer“,
„Daily-News“ din Londra, in mai multe din Rom'a,
Florenti'a, Turinu, Milano, Veneti'a.

Preliminariere de pace de la St. Stefano.

(Urmare.)

Art. 10. Inalt'a Pórtu va avea dreptulu de a se
folosí de drumurile din Bulgari'a pentru transportari de
ostiri, munitiuni si provisiuni in provinciile cari suntu
dincolo de principatu si vice-versa. Pentru inlaturarea
dificultatiloru si neintelegeriloru in exercitiulu acestui
dreptu, in urm'a garantarii necesitatiloru militare ale
Inaltei Porti, se voru stabili printr'unu regulamentu
speciale conditiunile privitóre la acést'a cestiune, printr'o
intielegere intre Inalt'a Pórtu si administratiunea Bul-
gariei, in terminu de trei luni, de la ratificarea docu-
mentulu de facia.

Se intielege ca acestu dreptu se rapórta numai la
ostirile otomane regulate, remanendu cu deseversire
escluse cele neregulate, Basi-buzucii si Cerchezii.

Inalt'a Pórtu isi reserva asemenea dreptulu, ca
posta sa se póta ámbla prin principatu si se intretie
intr'insulu o linia telegrafica a sa. Si aceste doue puncte
voru fi asemenea regulate in modulu si la timpulu mai
susu aretatu.

Art. 11. Proprietarii musulmani séu altii, cari
domiciliaza afara din principatu, isi potu mantiené in-
tr'insulu averile loru nemisicátore, dandu-le in arenda,
séu administrandu-le printr'alte persóne. In locurile cen-
trale si de capetenia ale poporatiunei voru functioná
comisiuni bulgaro-turce suptu controlulu comisariloru
rusi si cu putere suverana voru otari, in decursu de
doi ani, asup'r'a tuturu cestiuniloru de constatare a pro-
prietatii ce se voru radica in privinti'a averiloru imobile,
cu cari aru fi impreunate interese musulmane séu altele.

Totu asemenea comisiuni voru fi insarcinate ca, in
decursu de doi ani, se regulé die tóte afacerile privitóre
la stabilirea modulu de instrainare a esplotarii séu
folosirei in socotéla Inaltei Porti a proprietatii statulu
si a fundatiuniloru de pietate (Vakouf).

La espirarea numitulu terminu de doi ani, tóte
proprietatile cari nu voru fi fostu reclamate, se voru
vinde prin licitatiune publica, si venitul se va impartí
veduveloru si orfaniloru musulmani si crestini, cari au
devenitu victimele ultimeloru evenimente.

Locuitorii Bulgariei, cari caletorescu séu petrecu
in alte tienuturi ale imperiulu otomanu, suntu supusi
legiloru si autoritatiloru otomane.

Art. 12. Tóte cetatile de la Dunare voru fi
distruse; pe viitoriu nu se voru mai construi intariri
pe tiermii acestui ríu, nici nu voru putea circula nave
de resbelu pe apele principatelor Romania, Serbia si
Bulgaria, afara in sa de navele stationare si de vasele
usióre, destinate pentru servitiulu politiei fluviale si
alu vamei.

Drepturile, datorile si prerogativele comisiunei in-
ternationale a Dunarii de diosu remanu neatinsu.

Art. 13. Inalt'a Pórtu ié asupra'i repararea gu-
riloru Sulinei pentru a putea fi navigabile, cumu si des-
pagubirea particulariloru, ale caroru averi aru fi suferitu
prin resbelu si prin intreruperea navigatiunei pe Dunare,
scadiendu acésta indoita chiertuiea de 500,000 franci
din sum'a pe care i-o datoresce comisiunea dunaréna.

Art. 14. In Bosnia si Hertiegovina se voru intro-
duce imediatu propunerile europene, cari s'au comunicatu
plenipotentiariloru otomani in antai'a siedintia a confe-
rentiei din Constantinopole, impreuna cu modificarile ce
se voru stabili printr'o intielegere comuna intre Inalt'a
Pórtu si intre guvernulu Rusiei si alu Austro-Ungariei.
Remasitiele nu se voru mai cere, ér veniturile curente
ale acestoru provincii pana la 1 Martiu 1880 se voru
intrebuintia pentru despagubirea familielor refugiatiloru
si locuitoriloru, fara osebire de religíune si rasa, cari
au fostu victimele evenimenteloru din urma, cumu si
pentru acoperirea necesitatiloru locale ale aceluor tieri.
Sum'a care va trebui apoi a se respunde dupa dat'a
mentionata, guvernulu centralu va trebui mai antaiu se
se stabilésca printr'o intielegere speciale intre Turcia,
Rusia si Austro-Ungaria.

Art. 15. Inalt'a Pórtu se indatoréza a aplica
intr'unu modu consciintiosu, in insula Creta, regula-
mentulu organicu de la 1868, tienendu séma de do-
rintiele manifestate de poporatiunea pamenténa.

Unu regulamentu analogu si corespundietoriu cu
trebuintiele locale se va introduce si in Epiru, Tesali'a
si in cele-lalte parti ale Turciei europene, a caroru

organizațiune specială nu e prevăzută în documentul de față.

Comisiuni speciale, în care elementul pământului va fi considerabil reprezentat, în fiecare provincie, vor fi însărcinate de a fixa amenunțele regulamentului. Rezultatul lucrărilor va fi supus examinării Înaltei Porți, care, înainte de a-l pune în lucrare, va consulta pe guvernul imperial al Rusilor.

Art. 16. Fiind posibil ca desiertarea ținuturilor Armeniei, ocupate de oștirile ruse, și care trebuie a se înapoia Turciei, se dea naștere la conflicte și la incurcături periculoase pentru bunele relații ale ambelor țări, Înalta Părtă se îndatorăză a executa fara amănare îmbunătățirile și reformele neapărate în provinciile locuite de Armeni și a garanta siguranța Armenilor în contră Curdilor și Cerkesilor.

Art. 17. Înalta Părtă va acorda o deplină și nemărginită amnistie tuturor supusilor otomani, cari s'au compromis în ultimele evenimente, și de aceea toate persoanele care au fost arestate sau exilate din această cauză, vor fi imediat puse în libertate.

Art. 18. Înalta Părtă va cumpani serios opiniunea comisarilor puterilor mijlocitoare, pronunțată în privința posesiunii orăsiului Kothur, și va severi lucrările fixate în stipulațiunile privitoare la frontierele turco-persiane.

Art. 19. Despăgubirea de resbelu și a pierderilor cauzate Rusiei, pe care le reclama M. S. imperatul și pe care Înalta Părtă s'a obligat de a le răspunde, suntu următoarele:

a) 900 milioane ruble cheltuieli de resbelu. (Intreținerea armatei, despăgubirea pentru materialul și pentru proviziunile trebuințose în resbelu).

b) 400 milioane ruble, despăgubire pentru tiermul de la media-di alu țării, pentru esportu, industria și lini ferate.

c) 100 milioane ruble, despăgubire pentru invasiunea din Caucaș.

d) 10 milioane ruble, despăgubire și interese pentru supuși și institutele rusești din Turci'a.

Totalu, 1,410 milioane ruble.

Avendu însă în vedere calamitatea financiară a Turciei, și în conformitate cu dorința M. S. Sultanului, imperatul Rusilor se învoiesce, ca partea cea mai mare din sum'a susu specificată se fia înlocuită prin următoarele cederi de teritoriu:

a) Sandjaculu Tulcei, adica ținuturile (cazas) Kilia, Saulina, Mamschdie, Isakcea, Tulcea, Macin, Babadagh, Hirsiova, Kustengea și Medjidia, cumu și insulele Deltei și insulele Sierpiloru. Rusi'a, ne voindu a anesa aceste ținuturi și insulele Deltei, își rezerva dreptul de a le schimba cu o parte a Basarabiei, care i s'a luat prin tratatul de la 1856, și care se mărginesc spre media-di cu drumulu de pe valea braciului Kilia și cu gurile Stary-Stambul.

b) Ardahan, Kars, Batum, Bajazid și teritoriul până la Saganlugh. În trasuri generale, lini'a granitiei, parasindu tiermul Marii-Negre, urmădă creșta muntilor care despart valea Hopa de valea Ciaroth și sirulu muntilor de la media-di de orasiulu Artivin până la rulu Ciaroth langa satele Allat și Bechagci; dupa aceea, trecundu peste vârful muntilor Derwenik-Gheki, Horcezor și Veduquin-Dagh și peste creșta care desparte ap'a Tortum-Ciai de apa Ciaroth, trece peste vârful pe la Yali-Bibine și pe la satele Bibine-Kilisa și se sfârșiese la rulu Tortum-Ciai; de aci urmădă sirulu muntelui Sivri-Dagh până în vârful lui, trecundu spre media-di pe dinaintea satului Norimian, spre media-di apusu se îndrepta apoi spre Zivin, de unde merge la apusu pe langa drumulu care duce de la Zivin la satulu Ardost și Horrasan, și se îndreptăza la media-di peste sirulu muntilor Saganluk până la satulu Gollitschman; apoi trece peste creșta Chariandagh, 10 verste spre medi-di de Hamur, și ajunge la strimțoarea Muzacai. De aci, graniti'a merge de a lungulu creștei Alladagh și vârfului Hori și Taudrek și la media-di strabate de la valea Bajazid ărași în vechile granitii turco-persiane, oprindu-se spre media-di de laculu Kazli Gurul.

Granitiile definitive ale teritoriilor anesate Rusiei, care suntu desemnate pe chart'a alaturată, se voru stabili de o comisiune compusă din delegati rusi și otomani. Aceșta comisiune va avé în vedere atât topografia localitatilor cât și condițiunile unei administrațiuni care singura e în stare de a asigura linistea țării.

c) Teritoriile menționate în §§ a) și b) voru fi cesse Rusiei ca ecivalentulu sumei de unu miliardu, o sută milioane ruble.

Intru catu privesce restulu despăgubirii, afara de cele 10 milioane pe care Turci'a e dată de a le plăti ca îndemnitate pentru supuși rusi și pentru institutele rusești din Turci'a, modulu de plata alu acele sume și granitiile necesare se voru stabili printr'o înțelegere între guvernulu imperial alu Rusiei și între guvernulu M. S. Sultanului.

d) Acele diece milioane ruble, ce se reclama ca îndemnitate pentru supuși rusi și pentru institutele rusești din Turci'a, se voru plăti în proporțiune, dupa cumu se voru examina reclamațiunile interesatilor de catra ambasadoarele rusu la Constantinopole și voru fi transmise Înaltei Porți.

(Va urmă).

Romania.

Discursulu dlui primu-ministru Ion C.

Brateanu.

In sedinti'a de seara din 13 Febr. v. a Senatului.

(Continuare si fine).

In sfarsitu, fiindu-ca cestiunea de incredere s'a pus lamuritu, mai cu seama de d. Boierescu, 'lu rogu se 'mi mai spuna inca odata in numele cui vorbesce dsa, care este parti'a pe care o represinta și deca aceea partita este gata se ie puterea. Ca-ci atunci, candu se propune unu votu de blamu și resturnarea unui guvern, parti'a contraria trebuie se vina la putere; altu-felu n'au nici unu intielesu acusatiiunile ce ne faceti, deca n'aveți dorintia d'a ne lua locul.

Nu vedu nicairi acea partita, nu vedu nicairi pe aceia cari se ne pota inlocui. Astu-felu, dloru senatori, fiindu-ca nu suntu gata nici in condițiune d'a lua puterea, dloru facu altu ce-va: formuléza acte de acuzare, supt pretestu ca voiescu se se apere și se decline ori-ce solidaritate cu faptele noastre, cu situatiunea de noi creată. Dera, dle Boierescu, chiaru d'ai veni se juri ca ai lucratu cu noi și ca iei solidaritatea faptelor noastre, totu eu te-aru crede nimeni. (Aplause).

Sciti ce solidaritate luati? Solidaritatea ce are totu Romanulu de a apera drepturile și interesele sele. Si numai atunci ati avé dreptulu se ne acusat, candu veti dovedi ca noi tradamu caus'a nationale. La din contra, tote aceste interpelari, tote aceste acuzari suntu nisce straganiri cari tindu a slabi actiunea guvernului și a 'i impucina increderea ce trebuie se inspire.

Ne mai îndemna d. Boierescu se plecamu urechea și se audimu plangerile țării. Dera ore numai dsea are urechia? Noi nu audimu, noi nu voim se ascultamu glasulu țării? Si apoi d. Boierescu pus'a vre odata urechia la anim'a țării, cumu amu pus'o eu? Nu cum-va ca, deca aru fi dsea la putere, țier'a n'aru fi de locu ingrijata? Apoi e ingrijata Europa intréga; și se nu fimu ingrijati noi, o țiera mica, cari ne temem ca o se ni-se ie o parte din pământulu nostru?

Eu, pentru liniscirea acelei griji, amu declarat si repetu ca credinti'a mea e ca Rusia nu o se ne mai ie Basarabia. Se intielege ca dorintia ei e unu lucru firescu, dera eu asia credu ca nu o se ne-o mai ie. Dera cererea s'a repetatu, cauza e ca amu lasatu se se créda ca simtimentulu nostru nationalu, simtimentulu acela pe care 'lu are osténulu pentru peticulu seu de pamentu, nu e destulu desvoltatu; cauza e ca ne-au crediutu capabili de a schimba pământulu stramosiescu pe o mostra mai mare în alta parte. Catu pentru incriminarea ca de ce nu amu spusu ceia ce sciamu, ve amu aretatu ca sciamu prea pucinu, ca n'aveamu de catu temeri. Ve întrebu dera: Cumu putem se damu alarma pentru o conversatiune academica? Ce aru fi disu lumea de noi, deca amu fi facutu scomotu și amu fi raportatu parlamentului? Amu facutu totu ce amu pututu, dera nu amu pututu provoca în țiera o cestiune care nu scimu ce aru fi causatu în momentulu luptelor de peste Dunare. CREDU CA SI D. BOIERESCU, DE ARU FI FOSTU IN LOCUL nostru, aru fi facutu totu astu-felu.

Vinu la motiunea votata de ambele Camere în privintia Basarabiei.

Sciti pre bine, dloru, în ce positiune s'a aflatu Rusia candu ne-amu pronunțiatu categoricu, ca nu damu Basarabia. Primindu acea motiune nici noi nu ne-amu insusitu ideia dv'otra, nici dv. pe a noastră, ca-ci ea a fostu ideia tuturor, pentru ca toti amu fostu Romani, pentru ca toti amu lucratu ca Romani, pentru ca toti Romanii au avutu o singura și aceasi ideia, de candu s'a pusu această cestiune. Totu ca si dv'otra, dni senatori, amu vorbitu si noi de a inceputu, repetandu ceia ce dv'otra ati votatu în motiune. Si nu se pote ca acelu votu se nu aiba o mare însemnatate, ca-ci elu dovedesce puterea, taria patriotismului nostru.

S'a disu ca, înainte de Plevna, Russii despretuiau ostirea noastră. Dera nu numai Russia o despretuia, ci și alte puteri. Chiaru colonelulu Gaillard, francesu forte bine-voitoru, candu ii spuneamu se trecemu Dunarea cu 40—50 mii de ostire, ne dicea ca armata ne e pre tinera, ca totu ce putem face e se alegemu vr'o 10000 de oameni spre a forma unu nouu corp de espeditiune. Si cine dicea această? Unulu din aceia cari cunosceau și sciau ca multi din ofierii nostri cre-scusera și se instruisera în școalele Francei. Dera nu numai atât: Ungurii își închipuisera ca unu regimentu de husari d'ai loru va pute ajunge fara împotrivire până în Bucuresci! Ei bine: ostirea noastră a trecut tota Dunarea, și lumea a remasu în mirare de vitejia soldatilor nostri, de bravura Romanilor la Plevna. Totu o asemenea impresiune suntu sicuru ca a produsu, în Russia și în tota Europa, si votulu nostru prin care cu curagiu amu declarat ca nu damu pământulu nostru (aplaude). Pecumu în Russia și în tote partile bravura armatei noastre a produsu unu revirimentu, o schimbare a opiniunei publice în favoarea calitatilor noastre militare, totu astu-felu se va produce si unu revirementu în favoarea simtimentului nostru nationalu. CREDU DERA CA Russia va reveni, și dovéda ca va reveni este ca mai adineori d. Papadopolu traduse si dete dlui Iepurénu unu articolu dintr'unu diaru rusu, în care se spune ca si în Russia, unde e cea mai mare censura, suntu doue partite: una care sustine se ne ie Basarabia, alta care afirma ca aru fi o infamia se se ie Basarabia de la Romani, cari au adusu Russiloru însemnate servitii. (aplaude prelungite).

Sfarsiescu, dloru. Voiti puterea? Sumentu ga se v'o damu. Veniti inse si ve afirmati ca partit spuneti cu cine vreti se veniti la putere, faceti-ve prgrama. Spunti-ne care ve este politica, atât în afa câtu și în intru. Ca-ci avemu dreptulu se ve impunem această, fiindu-ca sumentu consiliarii tronului, și cand ilu vomu consilia se ve cheme la putere, trebuie se scimu ce idei aveti, ce scopuri urmariti. Si sunte obligati se urmati astu-felu, pentru ca ne aflamu într'un regimu constitutionalu, în care nu e destulu se afirma ca țiera e cu dv'otra pentru a fi crediuti.

Trebuie se ve afirmati, dloru; éra nu se ambla cu cotituri, spuindu: unii ca ati primitu conventiunea; altii ca n'ati primitu-o; unii c'ati votatu-o, altii ca n'a votatu-o; unii c'ati statu, altii c'ati fugitu.

Suntu mai multi patriciani între dv'otra, cari pe stréza tradițiunile Romanilor de a veni cu clientii lor ca la forum (ilaritate); dera asemenea lucruri nu s'au mai trecu într'o țiera democratica.

Unu singuru cuventu acumu ca respunsu la cel dise de d. Carp.

Ii facu gratia de Bulgari; câtu pentru cestiune Ebreiloru, negresitu ca va reserva'o pentru a dou' campania.

A mai disu inse, ca totudeuna amu fostu dusu d' politica russésca, éra ca dovéda a citatu ca la 1870 as fi disu ca sunt ortodoxu, ca urmezu si voiu urma politica ortodoxa; ei bine, n'amu disu asia. Onorat domnu, ve rogu ca atunci, candu ne faceti o acuzar din cuvintele dise, celu pucinu se fiti buni a reproduc ceea ce amu disu.

N'amu disu ca sunt ortodoxu și muscalu, ci e sunt romanu, sunt ortodoxu . . .

D. P. Carp. Voiu aduce mane discursulu dv'otra.

D. I. Brateanu, primu-ministru. Amu disu ca sunt chrestinu, ca mosii și stramosii mei, ca sunt ortodoxu adica de religiunea parintiloru mei. Dera d. Carp nu mai are acestea, ilu privesce pe dlui. Amu disu ca noi Romanii amu avutu totudeuna unu rolu în Oriint și în biserica noastră stramosiésca, nedespartita de nationalitate. L'amu avutu și ilu vomu avé si de ac înainte, impreuna cu d. Carp. (aplaude prelungite).

Post'a redactiunei.

Respunsuri la scrisorile venite de 10 zile încocu voru urma câtu mai curendu. Într'aceea dd. corespondenti și auctorii seu traductorii de articlii se fia siguri ca tote lucrările ddloru câte nu lovescu în legile de pressa, seu altumentrea nu aru conveni publicului nostru se voru publica, chiaru cu sacrificiulu de a mai da su plemente, mai alesu ca multe lucruri de ale ddloru merita se védia câtu mai curendu lumin'a.

Cursulu monetelor în val. austr.

Vienna, 5 Aprile.

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.76 cr
Moneta de 20 franci	"	9.75 "
Imperialu rusescu	"	9.80 "
Moneta germana de 20 mares	"	12.40 "
Sovereigns englesi	"	11.95 "
Lira turésca	"	11.20 "
Monete austr. de argintu 100 fl.	"	106.65 "

Depuneri

de

capitale pentru fructificare.

Se primescu la institutulu subsemnatu

a) pe langa anunierea radicarii în sensulu statuteloru cu 6% interese;

b) sub condițiune de a se anuncia institutului radicarea depunerii la 3 luni înainte cu 6½ % interese;

c) sub condițiune de a se anuncia institutului radicarea depunerii la 6 luni înainte cu 7% interese.

Interesele inceptu cu diu'a, care urméza dupa diu'a depunerii, și inceta cu diu'a premergatória dilei, în care se radica depunerea, cu acelu adausu inse, ca numai dupa acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu pucinu 15 zile.

La dorinti'a deponentelui se potu stabili în diu'a depunerii capitalului și condițiuni speciali de esolvire, care se însemna apoi în libelu și în cartea depunerilor institutului. În atare casu restituirea depunerii urméza dupa aceste modalitati speciali.

Depunerile tramise prin posta pe langa comunicarea adresei deponentelui, se resolyu totu dea-una în diu'a primirei.

Asemene se potu efectui prin posta anuciuri și radicarii de capitale.

Sibiiu, 28 Martiu 1878.

„Albina“,

(16) 2—4 Institutulu de creditu și de comerçii.

Din causele arătate în Nr. 20 amu deschisu abonamentu separatu pe triloniulu Aprile, Maiu, Iuniu, cu 2 fl. în lăintrulu monarchiei, cu 6 franci în afara; éra pe 9 luni Aprile — Decembre cu 6 fl. în monarchia și cu 17 franci în strainatate.

Celu mai simplu și mai sicuru mijlocu este abonarea prin posta, de a dreptulu la Redactiunea „Observatoriului“ în Sibiiu, strad'a Orediului. Ne rogamu pentru adrese scrise curatu, ca-ci érași ne venira doue, în care ne încercaramu trei insi a descifra connumele, inse fora succesu.

Ori-ce reclamațiuni se facu celu multu în 8 zile, computate din dio'a în care ar fi trebuitu se ajunga cutare Nr. la adress'a cuvenita.

Redactiunea.